

Eesti Energeetika Veteranide Ühenduse

koosoleku memo nr 8/2018

22.11.2018

Tallinn, Eesti Energia, Lelle 22

Koosolekust võttis osa 35 Ühenduse liiget.

Päevakorras:

1. Rein Talumaa ettekanne „Eesti elektrimajandus ja PÕXIT“.
2. Informatsioonilised teated.

Koosoleku juhataja Rein Talumaa teavitas koosolijaid energeetikaveteranide auväärsetest sünnipäevadest:

Endel Otsavel sai 89-aastaseks ja

Tiiu Tiigimägi sai 82-aastaseks.

1. Rein Talumaa selgitab oma ettekandes, kuidas on PÕXIT seotud Eesti majandusega ja mida see meile tähendab. Põlevkivi Eestis kasutamise teema on väga oluline ja ettekandja pakub materjale sellealaseks aruteluks. Ettekanne on kättesaadav Ühenduse kodulehel www.energiaveteran.ee ja seal toodud viidete abil saab ettekande alusmaterjalidega põhjalikult tutvuda. PÕXITi väljapakumise üks põhjuseid on seotud kliimasoojenemisega. Põlevkivi võimalikku tähendust ja tähtsust maailma energeetikas näitab 2016. a hinnangu järgi see, et kogu maailma põlevkiviõli ressurs, hinnatuna naftabarrelites, ületab nafta oma üle 3 korra. Eesti on oma 16,3 miljardi barreli põlevkivivaruga maailma rohkem kui 30 põlevkivivarusid omava riigi seas. Praegu Eestis kehtiva põlevkivi kaevandamise aastamäära 20 miljonit tonni aastas kasutamise korral jätkuks aktiivset põlevkivivaru vähemalt 65 aastaks. Praegu Eestis kasutatava põlevkivi ja selle ümbertöötlemise meetodite juures 1 tonn põlevkivi annab 0,8...1 barrelit põlevkiviõli. 2017. a kasutati Eestis 20 575 miljonit t kaubapõlevkivi valdavalt elektrienergia ja põlevkiviõli tootmiseks, kusjuures 83% elektrist toodeti põlevkivielektriijaamades. 2017. a toodeti 87,1% Eesti elektrienergiast põlevkivi ja põlevkiviuttegaasi baasil.

Termini PÕXIT tõi käibe MTÜ Eesti Roheline Liikumine juhataja Mihkel Annus 9. augusti 2017. a Eesti Päevalehes avaldatud artiklis. PÕXIT' ehk põlevkivi-exit all mõeldakse põlevkivienergeetikast loobumist ja üleminekut põlevkivilt taastuvatele energiaallikatele. Artiklis osutatakse, et põlevkivi, nagu ka muude fossiilsete kütuste põletamisel tekkival CO₂ atmosfääriheitmel on keskne roll inimtekkelisel kliimasoojenemisel, samuti tekib ohtlikke jäätmeid ja reovett. Samas moodustab põlevkivisektor Eesti SKPst umbes 4% ja kindlustab töö tuhandetele ida-virumaalastele.

Kasvuhoonegaasid on kolme- ja enama-aatomilised gaasid: süsihappegaas CO₂, metaan CH₄, diämmastikoksiid N₂O ja inimese poolt loodud fluoreeritud gaasid. Kõige olulisem kasvuhuoneefekti tekitaja on siiski umbes 60% osatähtsusega atmosfääri veeaur, mille olemasolu ei sõltu inimtegevusest. MTÜ Eesti Roheline Liikumine algatas tänavu 11. aprillil riigikogule kollektiivse pöördumise „Eesti vajab põlevkivienergeetikast väljumise strateegiat ehk PÕXITit“. Riigikogu juhatus võttis pöördumise menetlusse ning 23. oktoobril arutati seda Riigikogu istungil olulise tähtsusega riikliku küsimusena. Põlevkivist elektri tootmise vähendamisel ja tuule- ning päikeseenergiale ja biokütusele üleminekul tekib aga paratamatult küsimus – kuidas tagada Eesti elektrienergiaga varustuskindlus? Tuleks panustada innovatsiooni, töötades välja ja võttes kasutusele tehnoloogiaid, mis võimaldaksid põlevkivi ka tulevikus probleemideta kasutada. USAs on töösse viidud kivisöekütel CCS tehnoloogial elektriijaam, kus suitsugaasides sisalduv CO₂ pestakse kemikaalide abil välja, kogutakse ja kasutatakse puuraukudes nafta väljapumpamiseks. Teiseks praegu uuritavaks tehnoloogiliseks võtteks oleks põlevkivi otsepõletamine õhulämmastikku põlemisprotsessist kõrvaldades ja hiljem põlemisel tekkivat suitsugaasides

sisalduvat CO₂ õhku sattumise vältimiseks veeldades ja ladustades.
(CO₂ veeldub temperatuuril –120 °C ja rõhul 5,2 MPa).

2.1 Koosoleku juhataja annab teada, et Rein Sillamets võtab jätkuvalt vastu veteranide mälestusi nende kogumise lõpptähtajaga tänavused jõulud.

2.2 Rein Talumaa räägib, et Varamu uute ruumide suhtes on endiselt probleeme. Elektrilevi on Tartus leidnud ruumid Varamu materjalide hoiustamiseks. Me arutasime küsimust juhatuses ja arvame, et Tartus jääksid need materjalid sisuliselt kasutuseta hoiukohta seisma. Seetõttu pöördus juhatus kirjaga EE juhataja Hando Sutteri poole leida võimalus Varamu materjalide Tallinnas hoiule ja kasutusele jätmiseks. Saime ka vastuse lubadusega seda teemat edasi käsitleda ja otsida otstarbekamat lahendust.

2.3 Koosoleku juhataja teadustab, et meie Ühenduse järgmine koosolek toimub 13. detsembril 2018 algusega kell 14.00 EE Tuleviku saalis, Lelle 22. Ettekande „Eesti TA energeetikanõukogu tööst“ teeb meie Ühenduse liige Arvi Hamburg.

Koosolekut juhatas Rein Talumaa

Memo koostas Rein Tivas